

Інклюзивний освітній процес у закладах позашкільної освіти

Пріоритетом організації освітнього процесу у закладах позашкільної освіти є безпечність, інклюзивність та інноваційність.

Згідно Концепції безпеки закладів освіти, зокрема в умовах військової агресії російської федерації проти України, реалізація завдання «Створення безпечного освітнього простору» вбачає безпекову складову створення рівних, належних і безпечних умов здобуття позашкільної освіти, організацію безпечного освітнього середовища (розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 301-р).

В умовах воєнного стану рекомендовано закладам позашкільної освіти вирішити наступні першочергові завдання (лист МОН України від 23.08.2023 № 1/12609-23).

1. Створення безпечного освітнього простору.

Керівники закладів освіти несуть персональну відповідальність за організацію безпечних умов для здобувачів освіти та всіх працівників закладу у разі проведення освітнього процесу в очній формі. Проведення освітнього процесу в дистанційному режимі в закладах позашкільної освіти на території ведення бойових дій і тимчасово окупованих територіях запроваджується наказом (розпорядженням) засновника закладу освіти за погодженням із керівником адміністрації (без обов'язкового укладення трудового договору про дистанційну роботу в письмовій формі; головною умовою є своєчасне виконання завдань).

2. Забезпечення психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу. Формування соціальної згуртованості та навчання учасників освітнього процесу життєвим навичкам, реагування на стрес в екстремальних травматичних умовах, технології відновлення.

3. Забезпечення доступу до якісних освітніх послуг для всіх дітей, незалежно від місця проживання, тимчасового перебування, освітніх труднощів. Упровадження сучасних інформаційних технологій, діджиталізації, елементів відкритої освіти, які широко використовуються у дистанційній освіті та освіті протягом життя (освітні онлайн-ресурси, електронні бібліотеки та віртуальні читальні зали з використанням сайту і фейсбука тощо).

4. Реалізація інклюзивності й безбар'єрності.

Допомога в подоланні наслідків посттравматичного стресу. Безпосередній контакт з об'єктами природи (рослини, тварини), походами, екскурсіями, експедиціями, практиками, дослідями, акціями та практичною роботою в природі може значно вплинути на немедикаментозну терапію. А в поєднанні з роботою педагогічних психологів, посади яких є обов'язковими в закладах позашкільної освіти, це призведе до значних результатів.

5. Реалізація принципу «Навчання протягом життя».

Для забезпечення освітніх потреб здобувачів освіти, які постраждали від війни, внутрішньо переміщених з території бойових дій у закладах позашкільної освіти напрацьовувати ефективну та стійку систему надолуження освітніх втрат через виконання завдань проєкту «Центр отримання додаткових навичок для дорослих при закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю».

Організація інклюзивного освітнього процесу в закладах позашкільної освіти здійснюється відповідно законів України [«Про освіту»](#), [«Про позашкільну освіту»](#), інших нормативно-правових актів.

Діти (особи) з особливими освітніми потребами (далі – ООП) мають право на якісну позашкільну освіту. Позашкільна освіта має забезпечити розвиток їхніх здібностей та обдарувань із урахуванням індивідуальних потреб та інтересів, зокрема у соціалізації, професійному визначенні та інтеграції в суспільство.

Реалізація засад державної політики у сфері позашкільної освіти здійснюється відповідно Типової освітньої програми, де визначено освітні компоненти закладу позашкільної освіти. Для досягнення очікуваних результатів навчання визначають навчальні програми за напрямками та профілем позашкільної освіти (наказ МОН України від 05.01.2021 [№ 17](#)).

У закладах позашкільної освіти можуть організовуватись інклюзивні класи (групи) (постанова КМУ від 21.08.2019 [№ 779](#) із змінами «Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти»).

Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до закладу позашкільної освіти відбувається за заявою повнолітньої особи або одного з батьків (законного представника) особи.

У разі звернення особи з ООП або батьків дитини з ООП до закладу позашкільної освіти, інклюзивний клас або група утворюється в обов'язковому порядку.

Керівник закладу позашкільної освіти не має права відмовити в зарахуванні дитини з ООП, окрім як за наявності протипоказань для занять у спортивних, спортивно-технічних, туристських і хореографічних об'єднань. Для навчання за переліченими напрямками особи, в зокрема, і особи з ООП, мають надати медичну довідку про відсутність протипоказань.

У заяві про зарахування до закладу позашкільної освіти зазначається необхідність утворення інклюзивної групи (класу) або іншої організаційної форми навчання (далі - інклюзивна група (клас) за умови подання копії висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи або копії індивідуальної програми реабілітації повнолітньої особи з інвалідністю, що завіряються власноруч.

На підставі заяви, в якій зазначено про необхідність утворення інклюзивної групи (класу) та до якої додано копії підтвердних документів, керівник закладу позашкільної освіти:

- видає наказ про утворення інклюзивної групи (класу);
- забезпечує необхідну матеріально-технічну та навчально-методичну базу;
- забезпечує необхідні допоміжні засоби навчання згідно з висновком інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи;
- затверджує наказом перелік фахівців, зокрема педагогічних працівників закладу позашкільної освіти, які розробляють індивідуальну програму розвитку здобувача позашкільної освіти (далі - індивідуальна програма розвитку);
- здійснює добір необхідних фахівців відповідно до законодавства для надання психолого-педагогічних послуг із забезпечення освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами згідно з індивідуальною програмою розвитку.

Група (клас) вважається інклюзивною, якщо в ній (ньому) навчається не менше одного здобувача позашкільної освіти з особливими освітніми потребами.

Для забезпечення індивідуалізації освітнього процесу в закладі позашкільної освіти для здобувачів позашкільної освіти з особливими освітніми потребами складається індивідуальна програма розвитку за формою згідно з [додатком](#) до цього Порядку.

Індивідуальна програма розвитку складається фахівцями, зокрема педагогічними працівниками закладу позашкільної освіти, у взаємодії принаймні з одним із батьків (законних представників) особи з особливими освітніми потребами, здобувачем позашкільної освіти з особливими освітніми потребами.

Для особи з особливими освітніми потребами індивідуальна програма розвитку розробляється відповідно до потреб, зазначених у висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.

Для повнолітніх осіб з інвалідністю індивідуальна програма розвитку розробляється відповідно до потреб, зазначених в індивідуальній програмі реабілітації.

Індивідуальна програма розвитку переглядається двічі на рік (у разі потреби частіше) з метою її коригування.

Посада асистента педагогічного працівника в закладах позашкільної освіти не передбачена.

Соціальні потреби дитини з ООП допомагає задовольняти асистент дитини – соціальний робітник, один із батьків або особа, уповноважена ними.